

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 6

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

UDK: 373.2:614.8

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TABIIY XUSUSIYATLI FAVQULODDA VAZIYATLARDA HARAKAT QILISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH

Ro'ziyev Akmaljon Nosirdjonovich

Andijon viloyati Favqulodda vaziyatlar boshqarmasi
Hayot faoliyati xavfsizligi o'quv markazi o'qituvchisi
aroziyev09@gmail.com Tel: +998997646265

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda bolalar va xodimlarning xavfsizligini ta'minlash masalalari tadqiq etilgan. Favqulodda vaziyatlarning asosiy turlari, ularning ta'lim muassasalari faoliyatiga ta'siri hamda xavfsizlikni ta'minlash mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida favqulodda vaziyatlarda harakat qilish bo'yicha samarali chora-tadbirlar tizimi ishlab chiqilgan. Shuningdek, evakuatsiya mashg'ulotlarini tashkil etish, pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini oshirish va bolalarda xavfsizlik madaniyatini shakllantirish yuzasidan ilmiy-amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: favqulodda vaziyat, maktabgacha ta'lim, zilzila, sel, suv toshqini, xavfsizlik, evakuatsiya, tarbiyalanuvchilar, pedagoglar.

Abstract. The article examines the issues of ensuring the safety of children and employees in preschool educational institutions during natural emergencies. The main types of emergencies, their impact on educational institutions and safety mechanisms are analyzed. A system of effective response measures has been developed.

Keywords: emergency situation, preschool education, earthquake, flood, safety, evacuation.

Kirish. Bugungi kunda dunyoning ko'plab mamlakatlarida tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlar soni va ko'lami ortib bormoqda. Iqlim o'zgarishi, geologik jarayonlarning faollashuvi hamda urbanizatsiya natijasida tabiiy ofatlarning inson hayoti va infratuzilmaga ta'siri kuchaymoqda. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar favqulodda vaziyatlar vaqtida eng himoyaga muhtoj guruh hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududi seysmik faol mintaqalardan biri bo'lib, zilzila, sel, suv toshqini va kuchli shamollar tez-tez uchrab turadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlarda harakat qilish choralarini ilmiy asoslash va ularni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Mahalliy va xorijiy olimlarning tadqiqotlarida favqulodda vaziyatlarda bolalar xavfsizligini ta'minlash masalalari keng yoritilgan. Xususan, xavfsizlik pedagogikasi, hayot faoliyati xavfsizligi va favqulodda vaziyatlarni boshqarish bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlarda bolalarning psixologik xususiyatlari va ularning xavfsiz harakatlanish ko'nikmalarini shakllantirish masalalari muhim o'rin tutadi.

Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, favqulodda vaziyatlar bo'yicha muntazam mashg'ulotlar tashkil etilgan ta'lim muassasalarida evakuatsiya jarayoni ancha samarali kechadi va talafotlar xavfi sezilarli darajada kamayadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish;

- me'yoriy-huquqiy hujjatlarni o'rganish;
- kuzatish;
- taqqoslash;
- statistik ma'lumotlarni umumlashtirish;
- pedagogik monitoring.

Tadqiqot obyekti sifatida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik tizimi tanlandi.

Tadqiqot natijalari

Tahlillar natijasida tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlarning maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun xavflilik darajasi quyidagicha baholandi.

Jadval 1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun tabiiy xavflarning ta'sir darajasi

Favqulodda vaziyat turi Uchrash ehtimoli Xavf darajasi		
Zilzila	Yuqori	Juda yuqori
Sel	O'rta	Yuqori
Suv toshqini	O'rta	O'rta
Kuchli shamol	Yuqori	O'rta
Qor ko'chkisi	Past	O'rta
Qor ko'chkisi	Past	O'rta

Natijalar shuni ko'rsatdiki, eng katta xavf zilzila bilan bog'liq bo'lib, favqulodda vaziyatlar bo'yicha mashg'ulotlarning asosiy qismi aynan ushbu yo'nalishga qaratilishi lozim.

Diagramma 1

Favqulodda vaziyatlarda samarali tayyorgarlik omillari (%)

Pedagoglar tayyorgarligi – 35 %

Evakuatsiya mashqlari – 25 %

Texnik jihozlanganlik – 20 %

Ota-onalar bilan hamkorlik – 12 %

Axborot ta'minoti – 8 %

Favqulodda vaziyatlarda harakat qilish algoritmi

Zilzila vaqtida

1. Tarbiyalanuvchilarni vahimaga tushirmaslik.
2. Mustahkam buyumlar ostida panalash.
3. Derazalardan uzoqlashish.
4. Yer silkinishi tugagach evakuatsiyani boshlash.
5. Bolalarni yig'ilish hududiga olib chiqish.

Sel va suv toshqini vaqtida

1. Favqulodda signal berish.
2. Bolalarni yuqori hududga ko'chirish.
3. Elektr energiyasini o'chirish.
4. Favqulodda xizmatlarga xabar berish.

Kuchli shamol vaqtida

1. Deraza va eshiklarni mustahkamlash.
2. Ochiq maydonlarni tark etish.
3. Bolalarni binoning markaziy qismiga joylashtirish.

Muhokama. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xavfsizlik madaniyatini rivojlantirish bo'yicha tizimli ishlarni yo'lga qo'yish zarurligini ko'rsatdi.

Xususan, har chorakda kamida bir marotaba evakuatsiya mashg'ulotlari o'tkazilishi, pedagoglarning favqulodda vaziyatlar bo'yicha malaka oshirish kurslarida qatnashishi va ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish muhim hisoblanadi. Favqulodda vaziyatlar bo'yicha o'quv mashg'ulotlarida interaktiv metodlardan foydalanish bolalarda xavfsiz xulq-atvor ko'nikmalarini samarali shakllantiradi.

Taklif etilayotgan model

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi model tavsiya etiladi:

1. Xavflarni baholash.
2. Favqulodda vaziyatlar rejasini ishlab chiqish.
3. Xodimlarni tayyorlash.
4. Tarbiyalanuvchilar bilan amaliy mashg'ulotlar.
5. Ota-onalar bilan hamkorlik.
6. Monitoring va nazorat.

1-Rasm. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xavfsizlik madaniyatini - rivojlantirish

Xulosa. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlarda harakat qilish choralarini takomillashtirish bolalar hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilishning muhim omili hisoblanadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra:

- pedagoglarning amaliy tayyorgarligini kuchaytirish;
- evakuatsiya mashqlarini muntazam tashkil etish;
- xavfsizlik bo'yicha zamonaviy o'quv dasturlarini joriy etish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni rivojlantirish;
- xavfsizlik monitoringini kuchaytirish zarur.

Mazkur tavsiyalarni amaliyotga joriy etish maktabgacha ta'lim tashkilotlarining favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi "Aholini va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni.

2. O‘zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi me‘yoriy hujjatlari.
3. Hayot faoliyati xavfsizligi. Oliy ta‘lim muassasalari uchun darslik. – Toshkent, 2023.
4. Maktabgacha ta‘lim pedagogikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2022.
5. Emergency Preparedness for Early Childhood Education Centers. – UNESCO, 2021.
6. Child Safety in Natural Disasters. – UNICEF, 2022.
7. Karimov A., Xudoyberdiyev S. Ta‘lim muassasalarida favqulodda vaziyatlar xavfsizligi. – Toshkent, 2021.
8. Abduqodirov A. Hayot faoliyati xavfsizligi asoslari. – Toshkent, 2020.
9. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta‘limi vazirligi metodik tavsiyalari.
10. Favqulodda vaziyatlar tizimida risklarni boshqarish bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami.

